

KALATALOUSALUEILLE, OIKEUSMINISTERIÖN TULKINTA KIELILAIN SOVELTAMISESTA KALATALOUSALUEIDEN TOIMINNASSA

Kalatalousalue on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka on toiminnassaan noudatettava kielilakia, kun se hoitaa julkista hallintotehtävää.

Mikä on julkinen hallintotehtävä? Kalatalousalueen 24 §:ssä luetellut tehtävät ovat kaikki julkisia hallintotehtäviä lukuun ottamatta vesialueen omistajien kalatalousalueelle siirtämiä tehtäviä (HE 192/2014 vp. s. 47).

1. KIELILAIN SOVELTAMINEN KALATALOUSALUEISIIN

Oikeusministeriö lähtee selvityksessään siitä, että kalatalousalueen toimihenkilön tai toimielimen jäsenen kielilain mukaiset velvoitteet määräytyvät kalatalousalueen kielellisen aseman kautta, koska kielilain lähtökohtana on viranomaisten, eikä yksittäisten toimihenkilöiden velvollisuus noudattaa kielilakia.

Oikeusministeriön mukaan kalatalousalueen kielellinen asema määrittää kalatalousalueen kielelliset velvoitteet.

2. KALATALOUSALUEIDEN KIELELLINEN ASEMA

Kielilain 6 §:n mukaan viranomaiset jaetaan yksikielisiin ja kaksikielisiin viranomaisiin.

Kaksikielinen kalatalousalue

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan kalatalousalueella, johon kuuluu kaksikielisiä kuntia tai edes osia niistä, sovelletaan lähtökohtaisesti kaksikielisiä viranomaisia koskevia säännöksiä, kun alueilla hoidetaan julkista hallintotehtävää (eli kalastuslain 24 §:stä ilmenevää tehtävää), kuten käyttö- ja hoitosuunnitelman laatimisia tai kalavarojen käyttöön ja hoitoon liittyvää tiedotusta.

Kalatalousalueen on yleisölle suunnatussa viestinnässään käytettävä molempia kotimaisia kieliä silloin kun tiedotus koskee julkisia hallintotehtäviä. Kielilaki koskee kaikkea tiedottamista tiedotusvälineestä tai -kanavasta riippumatta. Esimerkiksi Facebookissa ja Instagramissa sekä kalatalousalueen verkkosivuilla tapahtuva viestintä kalatalousalueen toiminnasta on tapahduttava molemmilla kotimaisilla kielillä silloin, kun tiedotus koskee julkisia hallintotehtäviä. Kaikki tiedotteet on tehtävä molemmilla kotimaisilla kielillä silloin, kun tiedotus koskee julkisia hallintotehtäviä.

Pidempiä selvityksiä ja päätöksiä, kuten käyttö- ja hoitosuunnitelmia, ei tarvitse kokonaisuudessaan kääntää toiselle kielelle vaan riittää, että niistä esimerkiksi laaditaan toisella kielellä esite tai tiivistelmä. On huomattava, että vaikka esimerkiksi pöytäkirjoja ei tarvitse lähtökohtaisesti kääntää, henkilön pyynnöstä hänelle on kuitenkin annettava maksutta virallinen käännös myös päätöksestä, siltä osin kuin se koskee hänen oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan – tällä turvataan henkilön oikeutta saada päätös omalla kielellä ja tarvittaessa hakea muutosta päätökseen.

Yksikielinen kalatalousalue

Kielilain esitöistä voidaan johtaa, että valtionhallinnossa yksikielisellä viranomaisella tarkoitettaisiin valtion viranomaista, jonka virka-alueeseen kuuluu ainoastaan yksikielisiä kuntia. Kalatalousalue, johon kuuluu osa kaksikielisestä kunnasta, on siis kaksikielinen kalatalousalue.

3. ASIAKIRJOJEN JA PÖYTÄKIRJOJEN KIELI

Kalatalousalueella, johon kuuluu kaksikielisiä kuntia tai osia niistä:

- Yleisölle suunnatussa tiedottamisessa on käytettävä suomen ja ruotsin kieltä silloin kun tiedotus koskee julkisia hallintotehtäviä
- Ilmoitukset, kuulutukset ja julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa suomen ja ruotsin kielellä silloin, kun tiedotus koskee julkista hallintotehtävää
- Kalatalousalueen laatimien selvitysten, päätösten tai muiden vastaavien tekstien julkaiseminen ei kuitenkaan velvoita kääntämään niitä sellaisinaan, mutta kalatalousalueen tulee kuitenkin huolehtia sekä suomen- että ruotsinkielisen väestön tiedonsaantitarpeista

3.1.1 KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMA

Käyttö- ja hoitosuunnitelma on kalatalousalueeseen kuuluvien henkilöiden kannalta niin keskeinen asiakirja, joka sisältää yksilön kannalta oleellisia tietoja, että siitä tulee tiedottaa kalatalousalueeseen kuuluvassa kaksikielisessä kunnassa suomen ja ruotsin kielellä.

Laki ei suoraan velvoita suunnitelman kääntämiseen sellaisenaan, vaan kalatalousalue voi tiedottaa joko toisessa muodossa, esimerkiksi toisenlaisessa esitteessä kuin toisella kielellä, tai suppeammassa mittakaavassa, esimerkiksi lyhyemmässä muodossa. Kalatalousalueen vastuulla on kuitenkin huolehtia siitä, että niin suomen- kuin ruotsinkieliseen väestöryhmään kuuluvat saavat oleellisen tiedon omalla kielellään käyttö- ja hoitosuunnitelmasta.

3.1.2 KOKOUSASIAKIRJAT

Kielilaki ei velvoita kalatalousaluetta laatimaan kaikkia kokousasiakirjoja molemmilla kotimaisilla kielillä, vaikka kalatalousalueeseen kuuluisi kaksikielisiä kuntia tai niiden osia. Kalatalousalueen on kuitenkin huomioitava kielilain 32 §:n säädökset tiedottamisesta ja huolehdittava sen alueelle kuuluvan suomen- ja ruotsinkielisen väestön tiedonsaantitarpeista. Kalatalousalueelle voi näin syntyä velvollisuus tiedottaa kokousten sisällöstä suomen ja ruotsin kielellä sekä mahdollisesti pyydettyä kääntää kokousasiakirjoja.

3.1.3 PYYNNÖSTÄ MAKSUTTA KÄÄNTÄMINEN

Mikäli kalatalousalueen asiakirjat (käyttö- ja hoitosuunnitelma tai pöytäkirjat) sisältävät päätöksiä, joista voi valittaa hallintolain mukaisessa oikaisuvaatimusmenettelyssä ja edelleen hallinto-oikeuteen, niihin sovelletaan kielilain 12 §:n säännöksiä asian käsittelykielestä hallintoasiassa. Tällöin kyse ei siis ole vain kielilain 32 §:n mukaisesta tiedottamisesta, vaan sellaisesta päätöksestä ja muusta asiakirjasta, johon sovelletaan myös kielilain 20 §:ää oikeudesta toimituskirjan ja muun asiakirjan kääntämiseen. Tämän pykälän mukaan, jos haastehakemus, tuomio, päätös, pöytäkirja tai muu asiakirja on laadittu toisella kuin asianosaisen kielellä, valtion viranomaisen ja kaksikielisen kunnallisen viranomaisen on, jollei 2 momentista muuta johdu, annettava asianosaiselle pyynnöstä maksuton virallinen käännös näistä asiakirjoista siltä osin kuin asia koskee hänen oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan.